

معماران نابینا

ملیکا قلیچ پور

زندگی تاریک

موریانه‌ها حشراتی هستند که به صورت دسته‌جمعی زندگی می‌کنند. بیشتر آن‌ها در تاریکی به سر می‌برند و نابینا هستند یا بینایی ضعیفی دارند. پوست موریانه‌ها بسیار نازک است و به رطوبت زیادی نیاز دارد به همین دلیل در مناطق گرم و مرطوب زندگی می‌کنند.

تقسیم کار

موریانه‌هایی که در یک لانه با هم زندگی می‌کنند به گروه‌هایی تقسیم می‌شوند که هر گروه وظیفه مشخصی دارد. گروه کارگران که تعدادشان زیاد است وظیفه ساختن لانه، جمع‌آوری غذا و مراقبت از نوزادان را دارند، موریانه‌های سرباز به کارگرها کمک می‌کنند و از لانه و ساکنین آن مراقبت می‌کنند، شاه و ملکه جمعیت موریانه‌ها را افزایش می‌دهند.

نوزادها

نوزادهای موریانه‌ها زمانی که از تخم خارج می‌شوند به شکل کرم هستند. آن‌ها در فاصله‌های زمانی مشخصی پوست‌اندازی می‌کنند و هر بار تا حدی تغییر می‌کنند. به تدریج نوزاد شبیه یک حشره کامل می‌شود.

دفاع

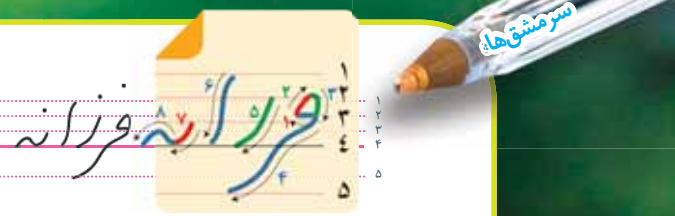
بسیاری از موریانه‌های سرباز، ماده چسبناکی از خود تولید می‌کنند و آن را به بدن دشمن می‌زنند تا بی‌حس شود. در هنگام خطر کارگران و سربازان سر خود را به در و دیوار لانه می‌کوبند تا موریانه‌های دیگر را خبر کنند. بزرگ‌ترین دشمن موریانه‌ها مورچه‌ها هستند.

لانه محکم

موریانه‌ها داخل چوب‌ها یا درون زمین و روی آن لانه می‌سازند. آن‌ها برای ساختمان‌سازی به جای آجر از ذرات شن، ماسه و چوب استفاده می‌کنند و آن‌ها را با استفاده از بزاق دهان یا فضولاتشان به هم می‌چسبانند. این لانه‌ها بسیار محکم‌اند و گاهی با کلنگ هم خراب نمی‌شوند.

لانه موریانه‌های درختی

تهویه هوا

شگفت‌انگیزترین ویژگی آشیانه‌های پیچیده و بزرگشان، داشتن تهویه هوا است. دیواره لانه و برخی از راهروها به بیرون راه دارند تا هوای آشیانه برای زندگی چندین میلیون موربانه در کنار هم مناسب باشد. لوله‌های بزرگ دودکش مانند این آشیانه، هوا را به خوبی تهویه می‌کنند.

برج‌های بلند موربانه‌ها در بیابان‌های بدون درخت، ارتفاع بعضی از آن‌ها به ۷ متر می‌رسد. دالان‌های باریک لانه اغلب در جهت شمال به جنوب قرار دارند تا از آفتاب شدید در امان باشند.

مقایسه با انسان

اگر انسان مهارت معماری و شهرسازی موربانه را داشت چه می‌ساخت؟! شاید می‌توانست برجی بسازد محکم و جادار که تا کره ماه بالا برود. امروزه دانشمندان تلاش زیادی می‌کنند تا رمز و راز این توانایی خدادادی موربانه‌ها را کشف کنند.

در قرآن

داستان مرگ عجیب حضرت سلیمان علیه‌السلام در سوره سبا آمده است. حضرت سلیمان در حالی که به عصای چوبی‌اش تکیه زده بود از دنیا رفت و هیچ‌کس متوجه مرگ او نشد. به فرمان خداوند موربانه‌ای شروع به خوردن عصای چوبی کرد تا این که بدن بی‌جان سلیمان علیه‌السلام بر زمین افتاد و همه متوجه مرگ او شدند.

بخش‌های لانه

این معماران کوچک برای رفت و آمد به اتاق‌های مختلف ساختمان‌های بزرگشان، مانند انبار غذا، انبار فضولات، محل نگهداری نوزادان، قصر ملکه و سایر قسمت‌ها راهروهای پرپیچ و خمی ساخته‌اند. شکل لانه موربانه‌ها با توجه به محل زندگی و آب و هوا متفاوت است.

جهت یابی

جهت‌یابی معماران نابینا و پیدا کردن مسیرشان در این شهر پرپیچ و خم نیز بسیار شگفت‌انگیز است. احتمالاً آن‌ها به میدان مغناطیسی زمین حساسند، مانند یک قطب‌نما. بنابراین با استفاده از این حس طبیعی جهت‌یابی می‌کنند.